

визначення принципів соціальної поведінки і правильної соціальної орієнтації, прагнення до моральної зрілості.

Створення умов для самоактуалізації особистості можливе лише в рамках нової моделі освіти, інтегрованої з глобальними модернізаційними процесами. Це означає, що втілення нової гуманістичної парадигми освіти буде здійснюватися в процесі подолання негативних наслідків авторитаризму: поперше, “гвинтикової” моделі навчального процесу, в межах якої студент розглядається лише як об’єкт, по-друге, монополізму держави в освітній політиці, по-третє, тотальної заідеологізованості навчання і виховання, яка має на меті насамперед уніфікацію і нівелювання особистості.

На місце старих підходів мають прийти нові, що ґрунтуються на принципах демократії, гуманізації, гуманітаризації, безперервності навчального процесу і гармонійного поєднання здобутків національної науки та світових досягнень. Нові підходи до освіти утворюють нові методи викладання дисциплін: модульно-рейтингові системи, інтегративні курси, поліваріантність навчальних програм, альтернативність навчальних курсів і дисциплін, розробку і впровадження авторських спеціальних курсів.

Список використаних джерел:

1. Буяльська Т. Гуманізація освіти – вичерпане гасло чи (не) виконане завдання? / Т. Буяльська // Освіта. – 2006. – №26-27. – С.4-5.
2. Гидденс Э. Устройство общества: Очерк теории структуры / Э. Гидденс. – М.: Академический Проект, 2003. – 528 с.
3. Coleman J. Social Capital in the Creation of Human Capital // American Journal of Sociology. – Vol. 94. – Supplement. – P. 95–120.
4. Leask B. Bridge. Comparing internationalisation of the curriculum in action across disciplines: theoretical and practical perspectives // Journal of Comparative and International Education. – 2013. – №43 (1). – P. 79-101.
5. Jiang X. Towards the internationalisation of higher education from a critical perspective // Journal of Further and Higher Education. – 2008. – №32 (4). – P. 347-358.

References

1. Buyalska T. Gumanizatsiya osviti – vicherpane gaslo chi (ne) vikonane zavdannya? / T. Buyalska // Osvita. – 2006. – №26-27. – S.4-5.
2. Giddens E. Ustroenie obshchestva: Ocherk teorii struktursii / E. Giddens. – M.: Akademicheskij Proekt, 2003. – 528 s.
3. Coleman J. Social Capital in the Creation of Human Capital // American Journal of Sociology. – Vol. 94. – Supplement. – P. 95–120.
4. Leask B. Bridge. Comparing internationalisation of the curriculum in action across disciplines: theoretical and practical perspectives // Journal of Comparative and International Education. – 2013. – №43 (1). – R. 79-101.
5. Jiang X. Towards the internationalisation of higher education from a critical perspective // Journal of Further and Higher Education. – 2008. – №32 (4). – R. 347-358.

Panchenko L. M., candidate of philosophical sciences, associate professor, senior staff scientist of department of internationalization of higher education, Institute of higher education of НАПН of Ukraine (Ukraine, Kyiv), lepan@ukr.net

Humanitarian component of higher education in social transformations

Humanization of the educational sphere acquires real signs only through a profound reflection on the fundamental problematical aspects. The article analyzes that the relevance of humanities is caused by both development of human knowledge and changes taking place in the philosophy. The rapid development of humanities stimulates enhance of their identity, research on their nature and methodological specificity. The criterion of such knowledge is not the accuracy of cognition but the

depth of penetration. Depth of understanding is the main criterion of science in humanitarian search, tasks of which are binary: understanding the meaning and including comprehended (earned, adopted, legitimized at the levels of consciousness stereotypes) sense in the context of present.

Author analyzes essential features of humanization and humanitarization of modern education. Humanitarization is at the same time a consequence of liberalization and reason, objective, factor of social life humanization. The main task that arises in the context of needs of educational humanization is mutual enrichment and knowledge complementarity on certain subjects that should help creating a systematic image of the world. This education should be aimed at the development of heuristic and creative knowledge, experience of creative activity.

Keywords: humanization, humanitarization, humanitarian knowledge, paradigm, higher education, social transformations

Панченко Л. Н., кандидат философских наук, доцент, старший научный сотрудник отдела интернационализации высшего образования, Институт высшего образования НАПН Украины (Украина, Киев), lepan@ukr.net

Гуманитарная составляющая высшего образования в условиях общественных трансформаций

Гуманизация образовательной сферы приобретает реальные признаки лишь в результате обстоятельной рефлексии относительно фундаментальных проблемных аспектов. Проанализировано, что актуальность гуманитарных наук обусловлена как развитием гуманитарного знания, так и изменениями, которые происходят в самой философии. Бурное развитие гуманитарных дисциплин стимулирует углубление их самосознания, исследование их природы и методологической специфики. Критерием этого знания является не точность познания, а глубина проникновения. Глубина понимания является основным критерием научности гуманитарного поиска, задания которого бинарный: понимание смысла и в то же время включения освоенного (освоенного, принятого, легитимизирующего на уровне стереотипов сознания) смысла в контекст современности.

Проанализированы сущностные признаки гуманизации и гуманитаризации современного образования. Гуманитаризация является следствием и в то же время причиной, фактором и заданием гуманизации общественного бытия. Главным заданием, которое появляется в контексте потребности гуманитаризации образования, является взаимообогащение и взаимодополнение знаний из отелных предметов, что должно способствовать созданию системного образа мира. Такое образование должно быть направлено на развитие эвристических и креативных знаний, опыта творческой деятельности.

Ключевые слова: гуманизация, гуманитаризация, гуманитарное знание, парадигма, высшее образование, общественные трансформации.

* * *

УДК 37.013.74

Джура О. Д.
доктор філософських наук, професор, директор,
Бурштинський енергетичний коледж Івано-Франківського
національного технічного університету нафти і газу
(Україна, Бурштин), lepan@ukr.net

ЦИВІЛІЗАЦІЙНЕ ПОКЛИКАННЯ ОСВІТИ

Освіта належить до найважливіших напрямків державної політики України. Держава виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості.

Для філософії освіти принципове значення має проблема реалізації ідеалу творчої особистості в процесі навчання і виховання. Самоочевидним є прийняття нерозривної з цим ідеалом пріоритетної цінності креативної діяльності, активності суб’єкта, спрямованої на перетворення світу. Ця цінність – системоутворююча в культурі техногенної цивілізації, існування якої визначене інтенцією на створення і застосування нових технологій, на розвиток засобів і цілей діяльності, на формування все нових її видів.

Ключові слова: система освіти, ціннісно-світоглядні пріоритети, ефективна освітня парадигма, освітній простір, якість освіти, світогляд, суспільний потенціал.

Фундаментальною ознакою сучасної цивілізації є орієнтація на розвиток освіти, науки і культури, на розширення інтеграційних процесів у царині духовного буття людини і суспільства. Тому поряд із розв’язанням економічних і політичних проблем особливої ваги набуває вирішення питань формування та збереження

духовності не тільки окремої особистості, але й суспільства загалом. Духовному збагаченню суспільства та особистості якнайбільше сприяє оволодіння освітніми цінностями. Тому освіта розглядається сьогодні як один із найважливіших ресурсів, який має формуватися і використовуватися свідомо та найбільш ефективно [1; 2; 4; 10]. Існує прямий зв'язок між ставленням суспільства до освіти і майбутнім. Освіта є головним засобом підготовки людини до життя в майбутньому відкритому суспільстві й відіграє важливу роль у створенні фундаментальних умов процвітання особистості та суспільства. Саме освіта спроможна перетворити країну на самостійну і сильну державу та забезпечити формування цілеспрямованого покоління, здатного творити майбутнє. З огляду на це освіта України все більше викристалізовується як цілісна система, яка розвивається згідно з потребами державотворення, національними інтересами, європейським і світовим досвідом. У статті розглядається основне покликання освіти – навчати особистість життю в його найкращих зразках і проявах.

Сучасні трансформації в освіті призвели до зміни її базової парадигми – необхідності переходу від навчання знань, умінь, навичок до вишколу здатності навчатися і самовдосконалюватися. Педагоги все більше схиляються до думки: що раніше почне учень чи студент навчатися вчитися, тим успішніше він у майбутньому набуде необхідних компетенцій. У вищих навчальних закладах це стосується, насамперед, першокурсників, які після школи часто виявляються не готовими до самостійного здобування освіти. Тому важливо замість перевантаження першокурсників фундаментальними науками навчати їх самостійності, прививати їм уміння вчитися самостійно. Сьогодні вже не спрацьовує традиційна формула навчання: “Чим більший обсяг змісту навчального матеріалу студент засвоїть, тим вищим буде рівень його підготовки”. На думку вітчизняних педагогів, “розпочинати мінімізацію змісту доцільно із виокремлення в навчальних планах обов'язкового для вивчення у різних країнах змістового ядра. Лише у цьому разі можна забезпечити безпроблемне взаємне зарахування базового, спільного компоненту освіти. Крім нього у кожній країні до навчальних планів входили б ще два компоненти: національний та регіональний. Застосовуючи термін “мінімізація”, маємо на увазі і навчальні плани, і навчальні дисципліни. Мова йде про необхідність суттєвого зменшення обсягу академічного навантаження як викладачів, так і студентів, зменшення кількості навчальних курсів, екзаменів і заліків, про перенесення частини навчального матеріалу на самостійне опрацювання, особливо щодо засвоєння знань теоретичного характеру, які не вимагають безпосереднього застосування у професійній діяльності” [1, с. 6].

Водночас українська освіта продовжує реалізацію моделі світської освіти, котра була започаткована працями Я. Коменського і прямим освітнім результатом якої залишаються предметні знання та вміння. А це означає, що “у нас була і залишається вища освіта академічного характеру, орієнтована на засвоєння знань

і то не зовсім тих, які потрібні у трудовій діяльності для компетентного вирішення виробничих завдань” [1, с. 7].

У сучасній парадигмі освіти, яка склалася ще в Новий час, логічно можлива небезпека втратити одвічну мету освіти – цілісну людину. ХХ століття, яке сформувало потребу в масовому навчанні і започаткувало широке впровадження в соціальне життя освітніх установ, утвердило в освітніх моделях насамперед кількісні параметри. “Більше знань, але в певних науках, більше професіоналізму, але у все більш вузькоспеціалізованих областях, більше умінь оперувати мисленням, але в суто логіко-методологічних схемах – знайомі нам цінності і норми. Але мало хто помічає те (а окрім педагогів зараз на це і звернути увагу нікому, що так мало цікавляться і зацікавлених), що за всім цим руйнується цілісність освіти, покликана дати на виході позитивно-дієздатну і цивілізовану людину, про що, схоже, дехто ніколи не замислювався, дехто ніколи не знав, а дехто давно забув. Відомо, що незбалансоване кількісне зростання окремих сторін і частин об'єкту веде до звироднілості якості. Природно, відсутність якості освіти і звироднілість її у формальність з часом неминуче позбавляють її здатності істотно впливати на реалії соціального простору, формуючи і відношення до нього лише як до якогось малозначного фонового чинника” [2, с. 76].

Реалізація основного покликання освіти – навчати особистість життю в його найкращих проявах – розгорталася на підставі кількох моделей зазначеної освітньої парадигми. Серед них дотепер знаннева модель залишається засадничою для такого ідеалу освіти, як формування наукової картини світу. Саме крізь призму формування наукової картини світу освіта все ще нагадує про себе як про сферу трансляції культури. Оскільки культура об'єктивується і може бути відчужена від конкретного суб'єкта, то потрібний змістовно вибудований механізм їх зв'язку, без якого культура може так і залишитися поза суб'єктом. Наукове знання спочатку про природу, а потім про суспільство, людину, культуру, методи тощо стало синонімом культури загалом. Залежно від розвитку різних галузей наукових знань була запрограмована і вся соціальна та індивідуальна діяльність. Зазначений шлях став розглядатися і як універсальний спосіб забезпечити творчій людині її діяльну свободу. Своєю чергою, сприйнята як ідеал освіти науковість, продовжуючи раціоналістичну традицію у поєднанні з установкою на загальність і універсалізацію, породила зразок та ідеал освіти – наукову картину світу. Ця модель досі панує в освітній практиці більшості країн, серед них і в Україні.

Поряд із формуванням наукової картини світу одна з моделей сучасної освітньої парадигми передбачає обов'язкову професіоналізацію освіти. Промислово-технологічні революції і розвиток промисловості потіснили безумовну цінність освіти, спрямованої на отримання і розширення наукових знань. Сучасній економіці притаманна нещадна конкуренція. Щоб перемагти в конкурентній боротьбі, треба постійно підвищувати продуктивність праці. А вона залежить, насамперед, від кваліфікації працівників. Тому економічна дійсність, з міркувань дорожчання освіти, з одного боку, і можливості використання її для

забезпечення економічної конкурентоспроможності, з другого боку, вимагає все більшої і більшої віддачі від системи освіти. Проте навчання саме по собі не підвищує кваліфікацію, а з нею суспільну продуктивність праці. Високу кваліфікацію, а з нею й рівень культури виробництва в цілому забезпечує висока професійна культура, яка своєю чергою залежить від рівня загальної культури. Відтак початковим пунктом ланцюга визначальних чинників реалізації основного покликання освіти навчити особистість життю в його найкращих проявах виявляється загальна культура.

Тому ще однією моделлю сучасної парадигми освіти є формування культури розумової діяльності. Оскільки через неймовірне ускладнення всіх життєдіяльнісних циклів освіта, особливо професійна, неспроможна передати, транслювати досвід на рівні окремих норм протягом життя навіть цілого покоління, на допомогу була покликана узагальнювальна і абстрагуюча здатність мислення. Ще схоласти XIII століття звертали увагу на два основних способи набуття знання – “через доведення” і “через досвід”. Один з них, що домінує в сучасному мисленні, описується як логічний і раціональний. А ось другий – як пізнання інтуїтивне, таке, що не вербалізується, або “рецептивне”. Кваліфікація знання як невід’ємного атрибуту освіти припускає відновлення в правах як всіх його форм і способів отримання, так і правомірності їх функціонування в розмаїтті людського прояву. Адже в житті доцільними є не тільки закони логіки, але й закони моралі, невиконання яких призводить до деградації і загибелі цілі суспільства.

Нарешті, не менш вагомою моделлю сучасної парадигми освіти є її тлумачення як підготовки до життя. Досі незмінним залишається ставлення до освіти як до інституту, соціальна функція якого полягає в підготовці індивіда до майбутньої життєдіяльності. Оволодіння науковими знаннями, їхнє поглиблення і “професіоналізація” неможливі без попереднього освоєння знань і навичок. Тотальна орієнтація людства на освіту й науку переживає своєрідний період розчарувань. “Непотрібним виявляється все – і засіб пізнання, і сама теорія пізнання. У центр, на місце пізнання стає існування; увага все більше переміщується в сферу історії і культури – туди, де вирішується доля людського буття. Колишне благоговіння перед істиною разом з “світовою гармонією” здавалися тепер надзвичайно недоречними; ейфорія минулого академічного мислення виглядала в світлі наростаючих змін і здибленої на рубежі століть свідомості безнадійним архаїзмом. Настала пора антираціонального, сильного в своєму негативному пафосі умонастрою. Якщо дотепер істину шукали в розумі, то тепер її стали вбачати в протилежному місці: у досвідомому, безсвідомому, підсвідомому” [3 с. 11]. За наявності різних поглядів на засади розвитку освіти, примітним є те, що серед фундаментальних її підстав виокремлюються знання і навички, які забезпечують елементарну писемність, а також виховання. З огляду на це вважається за необхідне підпорядкувати розвиток освіти властивому їй іманентному завданню – підготовці молоді до життя. Такий підхід до освіти продиктований, з одного боку, необхідністю

самовідтворення суспільства і підтримки його стабільного функціонування при входженні в нього нових поколінь. Молодь успадковує досягнутий рівень розвитку суспільства і спосіб життя, але нездатна автоматично включатися в життєві процеси соціуму без їх попереднього діяльнісного осягнення. “Крім того, знання, уміння, бажання жити і діяти “як належить” в даному співтоваристві є необхідною передумовою входження молоді в життя співтовариства. Так вона освоюється в тих об’єктивних процесах, і відносинах, які оточують її, знаходить власну нішу, пристосовується до соціальних умов, забезпечуючи собі можливість подальшого соціального зростання і вкорінення. Без цього неможливі як збереження і відтворення суспільного цілого, так і життєвий успіх самої молоді” [2, с. 80].

Процес навчання складний і багатогранний. Він передбачає насамперед взаємодію педагога з тим, хто навчається. Як би не старався педагог, якщо учні чи студенти не працюють, процесу пізнання не буде. І навпаки, навчальний матеріал не буде засвоєний, якщо педагог вільно ним не володіє. Головне у навчанні – не набувати, а здобувати знання. Самостійна праця поєднує пізнання і самопізнання, творення і самотворення. Під цим оглядом підготовка молоді до життя виявляється складною і багатоаспектною. Вона передбачає не тільки знання й навички, але й вміння критично мислити, оцінювати з високоморальних позицій історичні та сучасні події, творчо реалізовувати здобуті знання.

Отже, підготовка молоді до життя в процесі навчання – це синтез, в якому зливаються індивідуальний і суспільно-організований, нормований процес (та його результати) постійної передачі наступним поколінням попереднього соціально значущого досвіду, який є в онтогенетичному аспекті становленням особистості згідно із замовленням суспільства, а також індивідуальними особливостями та інтересами конкретної особистості.

Хоча людина вчиться все життя, протягом певного періоду – шкільного й студентського віку – навчання є певним видом діяльності, що здійснює визначальний вплив на розвиток особистості. Так, у шкільних умовах навчальна діяльність учнів є однією зі складових освітнього процесу, який керується учителем, а у ВНЗ – викладачем. Ця діяльність залежить не тільки від умов навчання (навчальний план, програма, методи навчання, організація педагогічного колективу тощо), а й від особистості того, хто навчається, його індивідуально-психологічних характеристик, рівня розвитку, попереднього досвіду, запасу знань, міри їх систематизації, від сформованих у ньому вмінь і навичок і, що дуже важливо, від його ставлення до певного виду навчальної діяльності і до навчання загалом. Важливу роль відіграють мотиви, якими керуються суб’єкти навчального процесу під час навчання, їхні навчальні та позанавчальні інтереси.

Важлива складова навчання як процесу підготовки молоді до життя – оволодіння інтелектуальними вміннями. Під час навчання виникає складна ієрархія цих умінь, починаючи від поодиноких (наприклад, уміння виконати ту чи іншу розумову операцію на певному граматичному матеріалі) і закінчуючи більш

загальними умінями, навички належить до сфери організації навчальної праці, управління своїми психічними процесами (увага, пам'ять, мислення та ін.). Серед таких загальних інтелектуальних умінь найбільше значення у навчальній діяльності тих, хто навчається мають: уміння планувати роботу, систематично використовувати самоконтроль у процесі її виконання, вміння мобілізувати увагу під час розв'язання поставленої проблеми, використовувати раціональні прийоми запам'ятовування, ефективно виконувати основні види розумової праці (аналіз і синтез, узагальнення і диференціацію, абстрагування і конкретизацію). Планомірне й систематичне формування педагогом уміння вчитися – необхідна передумова розвитку інших умінь тих, хто навчається [4, с. 10–11; 5, с. 44–45].

Освіченість передбачає наявність у суб'єкта не тільки знань, але й світогляду, переконань, моральних принципів тощо. Людина в ідеалі має бути включена в таку органічну систему освіти, яка активізувала б її інтелектуальні, моральні, духовні, естетичні потенції заради істини, добра, краси. Саме в процесі навчання формується духовний світ особистості як стратегічна мета освіти. Щодо нього розкривають своє значення імідж освіти в межах певної культури, імідж навчального закладу, культурно-психологічна і професійна компетентність педагогів та ін. Тим самим освітній заклад повинен забезпечити допомогу молоді в процесі самоутвердження в сучасній складній і недостатньо стабільній економічній, політичній, інформаційній ситуації, оволодіти досвідом старших поколінь, зрозуміти своє покликання, визначити власне громадянське місце в суспільстві, виробити терпимість, доброзичливість у ставленні до соціальних партнерів, здатність і готовність до конструктивно-критичної взаємодії з наявною соціальною реальністю. З огляду на це українські вчені зазначають, що не тільки дитячі роки, але й шкільні та студентські – це “не підготовка до життя”, а саме життя, і, можливо, найкраща його пора. Тому педагогічний процес можна визначити як процес життєтворчий, у якому особистість творить саму себе і своє життя [6, с. 13]. “Адже, власне соціальне середовище людини є тим фактором, що визначає напрямок її розвитку, самореалізації й пошуку смисложиттєвих орієнтирів. Студентська юність є тим етапом в житті людини, коли формуються Я-концепція особистості, певний тип мислення, світобачення. Юнак чи дівчина починають серйозно думати про своє майбутнє, намагаються обрати професію. Саме цей вибір формує значущу соціальну ідентичність, яка й буде визначати стиль поведінки та спосіб життя в цілому” [7, с.242–247].

“Школа готує до життя...” Ця фраза настільки часто вимовляється і пишеться, що над її сенсом вже мало хто замислюється. Притому школа тут розглядається в найширшому сенсі – від дитячого садка й аж до вищих освітніх установ. Але ж освіта – це не тільки підготовка до життя, це насамперед саме життя дитини, підлітка, хлопця, дівчини з їх особливостями, привабливими і відштовхувальними сторонами, законами, принципами і нормами поведінки, цінностями тощо. Освіта – це світ людини, і людина повинна бути гідною його, щоб, перебуваючи в ньому, вона покращувати і світ, і себе в

ньому. Російський академік В. Собкін вважає, що дискусія на тему “Освіта – це підготовка до життя чи саме життя?”, розпочата в 90-х роках ХХ століття, не завершена і понині [8]. Водночас фінський психолог Т. Ярвілехто зазначає, що “життя – це постійне навчання, і, навпаки, без навчання немає життя. Навчання якраз і є постійною зміною системи, що складається з організму і середовища... Життя – це народження діяльнісних одиниць в системі організм-середовище... Для того, щоб діяльність цієї системи могла приносити результати при постійній зміні ситуації і поведінкових можливостей, системі “організм – середовище” необхідно весь час організовуватися по-новому” [9, с. 23]. З цього погляду освіта – не підготовка до життя, бо воно не “додається” до неї. “Життя і є освіта, і теорія освіти є по суті теорія життя” [10, с. 55]. Адже школа – це простір життя дитини; тут вона не готується до життя, а повноцінно живе. Тому вся діяльність навчального закладу повинна вибудовуватися так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника свого власного життя.

Проте концепція не тільки української, але й американської освіти досі ґрунтується на тому, що школи – це підготовка до “реального життя”. В США, зокрема, вважається, що надання дитині обсягу знань більшого, ніж потрібно, є перевантаженням і не може бути необхідним. Будь-який навчальний матеріал, який пропонується для засвоєння, проходить ретельний відбір на предмет того, потрібен він учням в житті чи ні. Наприклад, майбутньому податковому інспекторові не потрібне досконале знання будови бензольних кілець, а для водія вантажного автомобіля не є необхідним “розчленувати” слова на суфікс-префікс. Рухатись швидше вони не допоможуть, тому немає сенсу “засмічувати голову” та витрачати навчальний час, а також капітали на їх засвоєння. З другого боку, в слідчих матеріалах справи “Клінтон-Левінські” зустрічається аббревіатура “ДНК”, а отже ті, хто навчається обов'язково повинні знати її зміст. Як наслідок, програми американських шкіл так само динамічно-еклектичні, як наші – консервативно-схоластичні [11, с. 78].

Сучасному українському суспільству необхідне переосмислення освіти як явища, соціального інституту і соціальної сфери. Це переосмислення обумовлене постановкою питання про те, чим повинна бути освіта, яка заповнює все дитинство і молодість людини, – тільки підготовкою до життя чи власне життям. Це питання не просте й не риторичне, оскільки від його розв'язання залежить функціональний розгляд тієї чи іншої освітньої підсистеми. Або вона готує до якогось подальшого етапу навчання, до якоїсь конкретної діяльності (побутової, трудової, сімейної тощо), і тоді треба виходити з потреб подальшого етапу освіти та життя. Або кожна освітня підсистема вирішує насамперед власні завдання, пов'язані з розвитком особистості, її соціалізацією, створенням умов для самореалізації людини на певному життєвому етапі, – зрозуміло, принагідно не забуваючи і про подальший її життєвий шлях.

Список використаних джерел

1. Терещук Г.В. Компетентнісний підхід як фактор зближення освітніх систем / Г.В. Терещук // Професійні компетенції та компетентності вчителя. (Матеріали регіонального науково-практичного семінару). – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – 188 с.
2. Кусжанова А.Ж. Исторические типы образования / А.Ж. Кусжанова // Credo. – М., 1998. – № 6. – С. 60-88.
3. Гальцева Р.А. Западноевропейская культурфилософия между мифом и игрой / Р.А. Гальцева // Самосознание европейской культуры XX века. (Вступительная статья). – М. : Политиздат, 1991. – 366 с.
4. Бобиенко О.М. Ключевые компетенции личности как образовательный результат системы профессионального образования: Автореф. дис... канд. пед. наук / Казанский гос. технол. университет. – Казань, 2005. – 18 с.
5. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: Контекстный подход / А.В. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 105 с.
6. Мистецтво життєтворчості особистості: Наук.-метод. посібник: У 2 ч. / Ред. В.М. Доній, Г.М. Несен, Л.В. Сохань, І.Г. Єрмаков та ін. – Ч.1: Теорія і технологія життєтворчості. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 13–18.
7. Пилат Н. Особливості формування соціальної ідентичності в студентській молоді / Н. Пилат // Вісник Львів. ун-ту. Філол. науки. – 2003. – № 5. – С. 242–247.
8. Журова А. Педагоги и ученые всерьез задумались о том, каким быть инновационному среднему образованию / А. Журова // Учительская газета. – М., 2006. – 11 апреля. – № 15 (10096). – С. 4.
9. Ярвилехто Т. Учение, роль учителя и новые технические средства обучения / Т. Ярвилехто // “Школа 2000...”. Концепции, программы, технологии. – Вып. 2. – М., 1998. – С. 23-25.
10. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / С.И. Гессен. – М. : “Школа-Пресс”, 1995. – 448 с.
11. Желюк О. Україна – США: паралелі освіти / О. Желюк // Вісник програм шкільних обмінів. – 2002. – № 4. – С. 78.

References

1. Tereshchuk G.V. Kompetentniysniy pidhid yak faktor zblizhennya osvithnih sistem / G.V. Tereshchuk // Profesiyni kompetentsiyi ta kompetentnosti vchitelya. (Materiali regionalnogo naukovo-praktichnogo seminaru). – Ternopil : Vid-vo TNPU im. V. Gnatyuka, 2006. – 188 s.
2. Kuszhanova A.Zh. Istoricheskie tipy obrazovaniya / A.Zh. Kuszhanova // Credo. – M., 1998. – № 6. – S. 60-88.
3. Galtseva R.A. Zapadnoevropeyskaya kulturfilosofiya mezhdumifom i igroy / R.A. Galtseva // Samosoznanie evropeyskoy kultury NN veka. (Vstupitelnaya statya). – M. : Politizdat, 1991. – 366 s.
4. Bobienko O.M. Klyuchevye kompetentsii lichnosti kak obrazovatelnyy rezultat sistemy professionalnogo obrazovaniya: Avtoref. dis... kand. ped. nauk / Kazanskiy gos. tehnol. universitet. – Kazan, 2005. – 18 s.
5. Verbitskiy A.A. Aktivnoe obuchenie v vysshey shkole: Kontekstnyy podhod / A.V. Verbitskiy. – M. : Vysshaya shkola, 1991. – 105 s.
6. Mistetstvo zhittetvorchosti osobistosti: Nauk.-metod. posibnik: U 2 ch. / Red. V.M. Doniy, G.M. Nesen, L.V. Sohan, I.G. Ermakov ta in. – Ch.1: Teoriya i tehnologiya zhittetvorchosti. – K.: IZMN, 1997. – S. 13–18.
7. Pilat N. Osoblivosti formuvannya sotsialnoyi identichnosti v studentskoyi molodi / N. Pilat // Visnik Lviv. un-tu. Filos. nauki. – 2003. – № 5. – S. 242–247.
8. Zhurova A. Pedagogi i uchenye vserez zadumalis o tom, kakim byt innovatsionnomu srednemu obrazovaniyu / A. Zhurova // Uchitel'skaya gazeta. – M., 2006. – 11 aprelya. – № 15 (10096). – S. 4.
9. Yarvilehto T. Uchenie, rol uchitelya i novye tehnicheskie sredstva obucheniya / T. Yarvilehto // “Shkola 2000...”. Kontseptsiy, programmy, tehnologii. – Vyp. 2. – M., 1998. – S. 23-25.
10. Gessen S.I. Osnovy pedagogiki. Vvedenie v prikladnuyu filosofiyu / S.I. Gessen. – M. : “Shkola-Press”, 1995. – 448 s.
11. Zhelyuk O. Ukrayina – SShA: paraleli osviti / O. Zhelyuk // Visnik program shkilnih obminiv. – 2002. – № 4. – S. 78.

Dzhura O. D., doctor of philosophical sciences, professor, director, Burshtyn power college of the Ivano-Frankivsk national technical university of oil and gas (Ukraine, Burshtyn), lepan@ukr.net

Civilization calling of education

Education is one of the most important areas of public policy in Ukraine. The state treats education as a strategic resource of social and economic, cultural and spiritual development of society, improvement of human welfare, ensuring of national interests, strengthening of international prestige and formation of positive image of our country. Education of high quality is a prerequisite for sustainable democratic development of society and the consolidation of all its institutions, humanization of social and economic relations, the formation of a person's new vital reference.

For philosophy of education the problem of realization of creative personality's ideal in the process of education has a fundamental importance. Taking inseparably with this ideal the priority value of creative activity, the activity of the subject, aimed at transforming the world is self-evident. This value is the backbone in the culture of industrial society, whose existence is defined by intentions on the creation and application of new technologies, development of means and activity goals, the formation of its new species.

Keywords: system of education, value and worldview priorities, effective educational paradigm, educational space, quality of education, worldview, social potential.

Джура А. Д., доктор філософських наук, професор, директор, Буришинський енергетический коледж Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (Україна, Буришин), lepan@ukr.net

Цивилизационное призвание образования

Образование принадлежит к числу важнейших направлений государственной политики Украины. Государство исходит из того, что образование – это стратегический ресурс социально-экономического, культурного и духовного развития общества, повышения благосостояния людей, обеспечения национальных интересов, укрепления международного авторитета и формирования положительного имиджа нашего государства. Качественное образование является необходимым условием обеспечения устойчивого демократического развития общества, консолидации всех его институтов, гуманизации общественно-экономических отношений, формирования новых жизненных ориентиров личности.

Для философии образования принципиальное значение имеет проблема реализации идеала творческой личности в процессе обучения и воспитания. Самоочевидным является принятие неразрывной с этим идеалом приоритетной ценности креативной деятельности, активности субъекта, направленной на преобразование мира. Эта ценность – системообразующая в культуре техногенной цивилизации, существование которой обусловлено интенцией на создание и применение новых технологий, на развитие средств и целей деятельности, на формирование все новых ее видов.

Ключевые слова: система образования, ценностно-мировоззренческие приоритеты, эффективная образовательная парадигма, образовательное пространство, качество образования, мировоззрение, общественный потенциал.

* * *

УДК 37.013

Рябенко Є. М.

кандидат філософських наук, директор,
Запорізький електротехнічний коледж ЗНТУ
(Україна, Запоріжжя), gileya.org.ua@gmail.com

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОГО МАРКЕТИНГУ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ВНЗ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА ЗНАТЬ

Розглянуто сутність і функції освітнього маркетингу як технології управління ВНЗ в умовах становлення глобального суспільства знань. Визначено філософські принципи застосування маркетингового підходу в управлінні вищою освітою і ВНЗ.

Ключові слова: вища освіта, управління вищою освітою, ВНЗ, освітній маркетинг, глобалізація, суспільство знань.

Сучасні глобальні перетворення в економічній, політичній і соціокультурній сферах набувають планетарного масштабу, змушуючи створювати єдиний глобальний соціо-політико-економічний простір. В цьому аспекті процеси глобалізації змінюють усталене уявлення про роль національної соціальної держави в регулюванні суспільних взаємовідносин – посилюються економічні важелі в соціальній сфері, що не може не